

Maktabgacha Ta'limda Bolalarni Chet Tillariga Qiziqtirish Yo'llari

Abdualolova Sarvinoz Bahodirjon qizi¹

Annotatsiya: Maktabgacha ta'limda bolalarni chet tillariga qiziqtirish yo'llari haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Maktabgacha ta'lim - bu bolaning rivojlanishidagi hal qiluvchi bosqich bo'lib, uning kelajakdagi akademik muvaffaqiyati va umumiy kognitiv qobiliyatlari uchun poydevor qo'yadi. Matematika va tabiatshunoslik kabi an'anaviy fanlar muhim bo'lsada, chet tillarini ushbu dastlabki bosqichda joriy etish juda ko'p foyda keltirishi mumkin. Bu nafaqat bolalarning madaniy bilimlarini oshirishga yordam beradi, balki ularning kognitiv qobiliyatlarini oshiradi, muammolarni hal qilish qobiliyatini oshiradi va hamdardlikni rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, chet tillari, bolalar, qiziqtirish yo'llari, kognitiv qobiliyat, interaktiv o'yinlar, ko'rgazmali qurollar, konstruktiv yondashuv.

Bolalar kattalardan farqli ravishda kelajakni, ertani o'ylab o'rganishmaydi. Ingliz tilidagi dars "shu yerda va aynan hozir" ma'nosida o'tkazilishi, bo'lishi kerak. Bolalar chet tilida hikoyalarni tushunish yoki o'yinlarda g'alaba qozonish xohlagan holda, ularda o'zlari ham ishtirok etib yaxshi o'rganishadi. Bir tomondan, til bilan ifodalangan kontent bolalar hayoti, kundaligi bilan bog'liq bo'lishi kerak, boshqa tomondan, bolalarni muloqotga chorlaydigan faoliyat yoki vazifalar ular uchun qiziqarli va muhim bo'lishi kerak. O'quvchilar dars davomida o'zlarini darsning bir qismi sifatida tushunishadi va dars jarayonida xuddi asar qahramonidek o'zlarini tutishadi, harakat qilishadi.

Maktabgacha ta'limda odatda, chet tillarni o'rganish hayotiy situatsiya va o'yinlarga asoslangan harakat usullaridan foydalangan tarzda o'rganilganda juda samarali hamda muvaffaqiyatli bo'ladi. Agar o'yinli-syujetli situatsiyalar orqali chet tili o'rgatilsa, barcha bolalar bajonu-dil ishtirok etishadi, sababi ular shu tarzda o'sha situatsiyaning bir bo'laki ekanligini his etishadi.

Interaktiv o'yinlar va tadbirlar-maktabgacha yoshdagi bolalar o'yin orqali yaxshi o'rganadilar. O'yinlar va mashg'ulotlarni til darslariga qo'shish ularning qiziqishini jalb qilishning ajoyib usuli hisoblanadi. Rangli tasvirlar, boshqotirma o'yinlari yoki asosiy lug'atni qiziqarli va qiziqarli tarzda tanishtiruvchi interfaol ilovalar bilan fleshkachalardan foydalanishni o'ylab ko'rish. Turli xildagi o'yinlar ham chet tilidagi buyruqlarni o'z ichiga olgan holda moslashtirilishi mumkin, bu esa o'rganishni o'yin kabi his qiladi:

- Hikoya va musiqa-bolalar ertak va qo'shiqlarni yaxshi ko'radilar. Chet tilidagi hikoyalar va qo'shiqlarni o'quv dasturiga kiritish ularni yangi tillar bilan tanishtirishning yoqimli usuli bo'lishi mumkin. E'tiborni jalb qilish uchun ifodali imo-ishoralar va intonatsiyadan foydalanib, maqsadli tilda hikoyalarni o'qish yoki aytib berish. Boshqa tilda qo'shiq kuylash ham lug'at va talaffuzni o'rgatishning qiziqarli usuli bo'lishi mumkin.
- Madaniy immersio-n-maktabgacha yoshdagi bolalarga o'rgatayotgan til bilan bog'liq madaniyatni ochib berish. Bunga madaniy festivallarni nishonlash, an'anaviy taomlarni tatib ko'rish va maqsadli madaniyatning san'ati va hunarmandchiligini namoyish etish kiradi. Agar bolalar tilning an'ana va urf-odatlarining boy gobeleniga bog'liqligini tushunsa, ular qiziquvchan va qiziquvchan bo'ladi.
- Chet tillari o'qituvchilar yoki yordamchilar-belgilangan tilni yaxshi biladigan o'qituvchilar yoki yordamchilarga ega bo'lish juda foydali bo'lishi mumkin. Haqiqiy hayotiy vaziyatlarda kattalar tildan foydalanayotganini ko'rgan bolalar ko'proq motivatsiyaga ega bo'lishadi. Chet tilida

¹ Andijon Davlat Pedagogika Instituti Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-bosqich magistranti, Sarvinovabdualolova1@gmail.com

suhbatlar, hikoyalar va kundalik o'zaro ta'sirlar o'rganish tajribasini yanada chuqurroq va bir-biriga bog'lab qo'yishi mumkin.

- Ko'rgazmali qurollar va rekvizitlar-ko'rgazmali qo'llanmalar, masalan, plakatlar, rasmlar, kitoblar, rekvizitlar til o'rganishni yanada aniqroq qilish imkonini beradi. Kundalik narsalar, hayvonlar va harakatlar bilan bog'liq lug'atni o'rgatish uchun ushbu vositalardan foydalanish. Misol uchun, siz hayvonlarning nomlarini maqsadli tilda o'rgatish uchun to'ldirilgan hayvonlardan foydalanishingiz yoki ma'lum bir madaniyat bilan bog'liq ob'ektlar bilan "ko'rsatish va aytib berish" sessiyasini o'tkazishingiz mumkin.

Bolalar maqsadli tilda so'zlashuvchilar bilan muloqotda bo'ladigan til almashish dasturlarini tashkil qilish. Buni virtual qalamkash dasturlari, xorijiy maktabgacha ta'lim muassasalari bilan videoqo'ng'iroqlar yoki hatto bu tilda gapiradigan ota-onalarni sinfdagi mashg'ulotlarga taklif qilish orqali amalga oshirish mumkin. Bunday o'zaro ta'sirlar tilni bolalar uchun yanada haqiqiy va qiziqarli qilishi mumkin.

Konstruktiv yondashuvga ko'ra, bolalar imkon qadar ko'proq tilda o'zlari so'zlar mazmunini, qoidalarni bilib olishlari kerak. Bu shuningdek, ularning asosiy fikrlash qobiliyatini rivojlanishiga yordam beradi. Barcha o'quvchilar singari, bolalar ham turli xil ta'lim uslublariga ega. Bolalar uchun mo'ljallangan ta'lim barcha ta'lim uslublarini hisobga oladi. Taktik va kinestetik o'quvchi turlari alohida e'tibor talab qiladi. Boshlang'ich maktablarda o'quvchilarning iqtidorlari, malakalari, bilimlari va qiziqishlari kengroq bo'ladi.

Chet tilini o'rganish, shuningdek, o'rganuvchilarning yaxshi tushuna olish qobiliyatiga bog'liqdir. Ularni har bir bolada boshdan boshlab rag'batlantirish kerak. Ularda akustik, kinestetik, ritmik va vizual farqlashni rivojlantirish kerak. Bolalar tez o'rganishadi, lekin tezda unutishadi. Shuning uchun, nutq doimo takrorlanadi va yana bir kontekstda qayta ishlatiladi. Kurslar spiral bo'lib, muntazam takrorlashlar ajralmas qismidir. Xorijiy tillarni muvaffaqiyatli o'rganish keng qamrovli usullarni talab qiladi. Muloqotga kirishishning miqdori va sifati tilni tezroq o'rganishning asosiy sabablari hisoblanadi.

Bolalarni tilda so'zlashadigan joylarga virtual yoki haqiqiy sayohatlarga olib borish. Bu madaniy markazlarga, muzeylarga tashrif buyurish yoki xorijiy mamlakatlarga virtual sayohatlarni o'z ichiga olishi mumkin. Til va madaniyatni boshdan kechirish yosh o'quvchilar uchun kuchli motivatsiya bo'lishi mumkin. Bolalarni chet tilini o'rganishdagi sa'y-harakatlari uchun mukofotlash va maqtash. Ijobiy va rag'batlantiruvchi ta'lim muhitini yaratish, ular o'zlarini ishonchli his qiladilar va yangi tilni o'rganishga undaydilar. Stikerlar yoki sertifikatlar kabi kichik imtiyozlar ularning qiziqishini kuchaytirishda uzoq yo'lni bosib o'tishi mumkin.

Chet tili ta'limi, birinchi navbatda, chet tilidagi kundalik uchraydigan, real bilim va ko'nikmalarni o'rganishga chorlashi kerak, lekin aniq bilimlarni ham rivojlanishiga beparvo qaramaslik kerak. Agar biz chet tili ta'limida qo'llaniladigan metodik-didaktik qarashlarga to'xtaladigan bo'lsak, quyidagilarni ta'kidlab o'tishimiz talab etiladi: Dars jarayoni bu nafaqat kommunikativ, balki kelajakda o'rgangan bilimlarni qo'llay olish imkoniyatini beradigan kompetensiyalarni qamrab olishi zarur.

Bolalarning ko'pchiligi chet tillarni o'rganishga qiziqishadi. Ularning qiziqishlari, albatta, dars jarayonini tashkil etilishi va bolalarning bu dars jarayonida ma'lum muvaffaqiyatga erisha olishi bilan bog'liqdir. Bu qiziqish yillar davomida birdek saqlanib qoladi deb zikr qilish- bu noto'g'ri, shu sababdan, pedagoglar bu haqida qayg'urishlari, ya'ni o'rginuvchilar darsda quvonchga to'lib, muvaffaqiyatlarga erishib qatnashishlarini ta'minlashi zarur.

O'rganilayotgan mavzular ham, shu bilan birga savol-topshiriqlar ham o'rganuvchilar uchun ahamiyatli, qiziqarli va aktual bo'lsagina, darsning mazmuni hamda maqsadi o'rganuvchilarga tushunarli va esda qolarli bo'ladi. Chet tili o'rganuvchilari chet tili ta'limida o'zga bir til, ma'daniyat bilan to'qnash keladilar. Shu sababdan, mashg'ulotlarda aynan o'sha chet tilga xos bo'lgan autentik materiallardan, o'sha madaniyatni yetkazib bera oladigan matn va adabiyotlardan foydalanish tavsiya etiladi.

Bolalik davrida insonning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun eng yaxshi vaqt deb hisoblash mumkin. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarining o'qituvchilari bolalarning ehtiyojlariga (qiziqishlariga) asoslanib fanni qo'llashlari kerak. Fikrlash mashqlari va aqliy rivojlantirishni yangi multimedia texnologiyalari yordamida, eshitish, rang bilish, shakl tanlash qobiliyatini shakllantirib borish zarur. Bolalarning tashqi axborotni qabul qilish qobiliyatini oshirish va ko'p qirrali fikrlashini rivojlantirishga ko'maklashish juda zarur.

Biz maktabgacha bo'lgan yoshdagi bolalarda chet tilida eshitish qobilyatining oqsoqligini ko'p uchratishimiz mumkin, bu bolalarning yetarli darajada eshitish darslarini egallamagini bildiradi. Real hayotda bolalarimiz televizor ostida animatsion multfilmni jimgina tomosha qilishlarini ko'rishimiz mumkin. Bugungi kunda bog'chalarning yuqori texnologiyalar bilan ta'minlash vaqti yetib keldi. Ularga doimiy chet tillaridagi multfilm darslarni eshiritish lozim, bolaning bo'g'cha davridan chet tili qobilyatini rivojlantirish uning keyingi bosqichda barcha bilimlarni yengil qabul qilishiga yordam beradi.

Bog'cha yoshidagi bosqichda til qobiliyatining rivojlanishi asosan doimiy taqlid orqali shakllantiriladi va ko'pgina rollar ko'pincha multfilmlarda taqlid orqali paydo bo'ladi, Shuning uchun, multfilmni tomosha qilayotganda, bolalarning harakatlardagi o'zgarishlarni ko'rishimiz mumkin. Shu sababli, multfilmni samarali ta'lim vositasi sifatida qo'llashimiz mumkin, bu esa bolalarning ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi. Hozirgi kunda ba'zi ota-onalar bolalarning multfilmga bo'lgan qiziqishidan juda tashvishga tushishadi, ammo aslida, yosh bolalarning rivojlanishidagi ularning fantaziya dunyo qarashini shakllanishining asosiy omili bo'lib xizmat qiladi.

Shuning uchun, o'qitishda biz Amerika Qo'shma Shtatlarining masofadan boshqarish usuli ya'ni, multfilmlarni bolalarning til taraqqiyotiga ta'sir ko'rsatish usuliga aylantirishimiz mumkin. Barchamiz bilamizki, bu bosqichda yosh bolalar o'zlarining fikrlash qobiliyatlari va tilni qo'llash qobiliyatini haqiqiy hayot tajribasidan o'rganib boradilar, ayniqsa bu bosqichdagi yosh bolalar uchun multfilmlar bilan muloqot qilish, Masofadagi masovaviy hissiy jihatini kengaytirib, bolalarning til bilimi darajasini oshirish uchun xizmat qiladi.

Xulosa qilib shuni aytish kerakki, maktabgacha ta'lim muassasalarida chet tillarini joriy etish tarbiyachilar uchun ham, bolalar uchun ham foydali tajriba bo'ladi. Interfaol tadbirlar, madaniy singdirish va ijobiy mustahkamlashdan foydalanib, o'qituvchilar bolalarda butun dunyo tillariga qiziqish va ishtiyoqni uyg'otishi mumkin. Bu erta ta'sir nafaqat kelajakdagi til ko'nikmalari uchun poydevor qo'yadi, balki global darajada xabardor va madaniy jihatdan sezgir avlodni tarbiyalaydi. Pedagoglar sifatida bizning vazifamiz shunchaki ta'lim berish emas, bu ilhomlantirishdir va chet tillari haqida gap ketganda, ilhom imkoniyatlar olamiga eshiklarni ochishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 30-sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora- tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3955-sonli qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'riida"gi PQ-4312-sonli qarori
3. M. Berdiyeva, S. Bo'ranova Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda nutq o'stirish mashg'ulotlari orqali bolalarning mustaqil fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishning samarali usullari.2020.
4. Astafieva M.D. Ingliz tilini o'rganayotgan bolalar uchun ta'lim. - M.: Mozaika-sintez, 2009 y.
5. Galskova N.D. Nikitenko Z.N. Chet tillarni o'qitish nazariyasi va amaliyoti. boshlang'ich maktab: uslubiy qo'llanma.-M.: Airis-press, 2004.
6. Guseva L.P. Biz o'ynaymiz, o'qitamiz, o'zlashtiramiz - biz ingliz tilini bilishni xohlaymiz. - Rostov n / a: Feniks, 2009 y.
7. Zemchenkova T.V. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ingliz tili. - M.: VAKO, 2008 yil.

8. Ivanova M.V. Bolalar uchun ingliz tili. - M.: AST: Astrel, 2009 y.
9. Kozina S.V. Ingliz tilida maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ta'til. - M.: TC Sphere, 2008 yil.

